

Frank Albers

Caravantis

ROMAN

2014
DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

It is not down in any map; true places never are.

Herman Melville, *Moby-Dick*

OUVERTURE

Dit is een onmogelijk land in november, de dagen raken niet meer uit het grijs, de nachten zijn koud en niemand weet wanneer de boten weer zullen varen.

‘U bent vrij,’ zegt de bewaarder, die hem na al die jaren voor het eerst in de ogen kijkt terwijl hij de buitendeur van de gevangenis ontgrendelt en hem een witte plastic zak overhandigt, ‘het ga u goed.’

Op de pier zitten vissers gebogen onder hun zwarte kappen zwijgend voor zich uit te staren, miezel valt geruisloos op het water als een onleesbaar schrift en in de verlaten jachthaven rusten afgetuigde zeilboten met namen als Liberty, Nelly en Zwart geld.

In vrachtwagens geparkeerd aan de rand van de stad ontwaken mannen met vreemde paspoorten uit onverstaanbare dromen, een zeemeeuw rukt uit een metalen vuilnismand wat meeuwen eetbaar vinden, een rolluik ratelt, een postbode verspreidt wenssen en door de ramen van lege winkels kijken besuikerde rendieren verschrikt naar lampions en plastic engelen die wiegen aan draden boven de glinsterende straten.

‘Kom,’ zegt een vrouw tegen het kind dat geen kind meer is maar dat toch nog in haar armen slaapt, ‘het is tijd.’ In kamer 201 van Hotel Poseidon kijkt een Amerikaanse journalist naar beelden van de ravage die een aardbeving in Australië heeft aangericht terwijl in een keurig huis in een keurige buitenwijk een man zon-

der dromen naar het plafond ligt te staren. Het kind hoort de douche en denkt aan zijn moeder die nu naakt is.

De flats onbewoond, de bussen op stal, fietsen en go-carts aan haken, in het gras op de camping geen rosse plekken meer, alle vlaggen gestreken. Op het puin van de afgebrande schouwburg snuffelen natte, dampende honden die elkaar soms bespringen, zachtjes jankend of grommend, en dan weer verder snuffelen, rusteloos en vergeetachtig zoals alleen de lust kan zijn.

‘Tot straks,’ zegt de vrouw van de oud-rechter tegen haar man die aan de tafel in de tuinkamer over de krant gebogen zit. ‘Tot straks,’ zegt hij zonder op te kijken van het paginagrote kruiswoordraadsel. Hij hoort hoe zij de keukendeur zachtjes sluit en even later ziet hij haar het tuinpad afgaan, grijze dot, groene regenjas, witte boodschappentas, de grijze laarzen die ze een paar weken geleden heeft gekocht tegen de koude die komen zou – door het zwarte smeedijzeren hek, naar de auto op straat, de motor die aanslaat, de stilte die wijkt, dan terugkomt. De oud-rechter buigt zich weer over zijn krant. Amerikaanse staat, zeven letters.

‘Daar heb je hem weer,’ zegt de dienstster tegen de eerste klant terwijl ze hem een koffie voorzet en door het raam van De Zeehoorn wijst naar een oud mannetje dat het nog verlaten plein oversteekt. ‘De sandwichman. Sinds de Onafhankelijkheid komt hij hier bijna dagelijks voorbij.’ De klant is een jaar of veertig, kort grijzend haar, scherpe neus, krachtige kaaklijn, nooit eerder heeft ze hem in De Zeehoorn of elders gezien. Ze vindt hem aantrekkelijk, zelfs nu, zo vroeg. ‘Wie is de sandwichman?’ vraagt hij. Ze opent de glazen deur van De Zeehoorn en zegt: ‘Hoor.’

Landinwaarts, onzichtbaar vanaf de dijken en de fietspaden langs wegen en kanalen, voorbij de laatste huizen, de stortplaats en de kroegen met de dichtgetimmerde ramen, voorbij de gebarsten parkeerterreinen van het oude stadion waar het laatste applaus, de laatste supportersliederen al jaren zijn verklonken, daar, diep in het zompige niemandsland, aan het eind van een okergele grindweg, tussen de waterwilgen en de elzen, woont de vergeten sterpspeler Balint met zijn honden Figo, Diego en Juan.

‘Ik hoop dat u allemaal goed heeft geslapen,’ zegt de gids in het Engels tegen de toeristen die zoals afgesproken na het ontbijt in de hal van het hotel hebben verzameld. Men knikt, men glimlacht, aan vele polsen bungelen digitale camera’s, sommigen drukken een reisgids tegen hun borst, anderen hebben een flesje water bij zich. De gids, een meisje van twee-, drieëntwintig met kort blond haar, gaat op haar tenen staan, telt de aanwezigen en kijkt op een blad. Veertig reizigers uit verschillende landen, stellen en individuele deelnemers, niemand jonger dan dertig, meer vrouwen dan mannen. Ondanks de eerste verkennende gesprekken tijdens het ontbijt aan twee grote ronde tafels is de groep nog geen groep, men kijkt elkaar afwachtend aan. ‘Goed,’ zegt de gids, ‘ik denk dat we er allemaal zijn. Dan gaan we nu naar de bus.’ Feloranje jekker. De glazen deur slijt open, weg is het warmeluchtgordijn.

De geur van paarden maar er is geen paard te zien. Stro prikt in haar dijen, haar rug. Men heeft haar kleren afgenomen en haar een smoezelig schort omgedaan. Ze heeft het koud. Versuft nog kijkt ze om zich heen. Hard, wit licht. Boven de bestofte voederbak in de hoek hangt aan een rafelig touw een half weggelike zoutsteen. De schotten tussen de paardenboxen zijn vaalgrijs, dik en ondoorzichtig plastic. In het gangpad, voorbij de witte trailers, hoort ze gemompel. Mannenstemmen. Ze staat op, duizelt,

wankelt, leunt tegen de plastic zijwand. Voor de staldeur staan vier mannen, hun neus en mond verborgen achter een zwart masker. Ze mompelen tegen elkaar, woorden die zij niet verstaat. Een van hen schuift de traliedeuren open, komt de stal binnen, de vrouw deinst achteruit. De man kijkt haar monsterend aan en zegt, gedempt door het masker maar niettemin duidelijk verstaanbaar: 'Schort omhoog.' Ze staart hem aan. De man herhaalt, harder nu: 'Schort omhoog!' Ze verroert zich niet. Een tweede man komt de stal binnen. Met rukkende bewegingen trekt hij zijn riem uit zijn broek. Aarzelend haalt de vrouw haar schort op. 'Hoger.' Aarzelend haalt de vrouw haar schort hoger op. 'Hóger.' Ze houdt de schort vast onder haar kin, als een opgerolde handdoek. De vier mannen staan nu naast elkaar, nauwelijks een meter van haar vandaan. Zij bekijken haar aandachtig en mompelen weer iets onverstaanbaars onder hun maskers. De vrouw rilt. Een van de mannen tekent met zijn wijsvinger een cirkel in de lucht en zegt: 'Omdraaien.' De vrouw draait zich om. 'Buigen.' De vrouw buigt voorover. Twee handen trekken haar billen uiteen. Weer gemompel. Een hand slaat haar vlak op de kont, niet hard, eerder belonend dan straffend. 'Oké,' zegt de man die als eerste de stal is binnengekomen, 'tot straks.' Ze hoort geruis van schoenen in het stro, de staldeur schuift dicht, wegstervende voetstappen. De vrouw laat haar schort los en draait zich om. Het is muisstil. Ze leunt met haar handen boven haar hoofd tegen de grijze zijwand, spreidt haar benen en plast in het stro.

IN DEN BEGINNE

HI!

Noem mij Faust. Benjamin Faust. Ik ben briljant. Luister.

Gooi uw leven aan de kant. Uw uitgeteerde dromen, uw afgetrapte gedachten, uw voorspelbare verwachtingen, uw banale driften, uw brochureverlangens, uw mediameningen, uw huisdierengeluk. Dat hele miezerige bestaan van u: weg ermee. Wie niet leeg is kan niet lezen. Neem koffie. Sluit de ramen. Zet uw televisie uit. ZET UW TELEVISIE UIT.

Daar zit u dan, nieuwsgierig en sterfelijk, in uw Ikeastoel. Aan uw Ikeatafel. Op uw Ikeabed. Tussen uw planten in uw wanstaltige veranda, tussen uw pockets en uw laptop, op uw trimfiets, in uw peperdure pergola. In uw overvolle forenzentrein. Op een bankje in het park, op een handdoek in de duinen. Tussen de andere zieken in de wachtkamer. Op een caféterras.

Huisvrouwen, onderwijzers, copywriters, moordenaars, autohandelaars, hartchirurgen, sopranen, senatoren, matrozen, nonnen, bloggers, priesters, joggers, narren, hardlopers, filosofen, astronomen, soldaten, straathoekwerkers, business development managers, vertalers, varkenskwekers, software engineers, polderboeren, piloten – gipsen tuinkabouters altegader, verenigd in uw ten hemel schreiende nietigheid: allemaal welkom! Wees ongerust: ik wil niet vermaken. Ik wil verminken. In naam van de schepper, de wreker en het scheermesscherpe intellect: *Halleluja!* Welkom in *Penultima Thule*.

Ik ben een *American scholar*. Ik moet er niet aan denken dat ik als Europeaan ter wereld was gekomen. Of als Afrikaan.

Of als vrouw. Of als homoseksueel. Ik heb geluk gehad. Ik ben een blanke, onsentimentele man. *Fate. La puta!* (Gelezen, ergens.) Verwekt tussen glas en ijs op de bovenste verdieping van het Brigham and Women's Hospital in Boston, Massachusetts, was ik vanaf mijn geboorte een fenomeen. Ofschoon de professoren die mij aan de Harvard Medical School hebben samengesteld – nee, nee, *lettore gretto*, dit is niet wat u denkt – hun minder verlichte collega's elders in het land wel vaker met genetische huzarenstukjes tot ontreddende bewondering dwongen, was mijn geboorte zelfs voor de wetenschappers die mijn bestaan hadden bedacht weinig minder dan een mirakel. Kloeke zin.

Of noem mij despoot.

Ik heb nooit ouders gehad. Er is een eikel uit een vrouw gegraaid, er is een zaadcel uit een man geknald, een en ander heeft zich op een glimmend schaalpje tot mij vermengd – *Ecce homo!* Wegens plaatsgebrek in hun laboratorium en ook wel uit veiligheidsoverwegingen hebben de professoren mij vervolgens negen maanden gestald in het vochtige vooronder van een vrouw die ik niet persoonlijk kende en met wie ik ook later nooit meer iets te maken heb gehad. Mijn xx-materiaal, zo hebben de artsen mij later verzekerd, was niet uit haar afkomstig. De maanden die ik in deze mobiele broedcentrale heb doorgebracht beschouw ik nog steeds als het dieptepunt van mijn bestaan. Leven in een lamsvlies is geen pretje. Het amnion was mijn eerste ballingsoord. Niet één aangename herinnering bewaar ik aan mijn baarmoederlijke residentie. Het waren buitengewoon treurige maanden, waarin ik vooral heb geleerd dat copuleren tijdens de drachtperiode niet onmogelijk is. *Oh my God!* Broos, blind, nog niet eens tot mens gestulpt, heb ik me vaker dan ik op mijn onaffe vingers tellen kon moeten schrap zetten tegen woeste zaadstormen die

dreigden mij en mijn vruchtzak – *quel mot!* – uit mijn krappe stede weg te spoelen. *Il tornado spermatico!* (*Plechtig:*) Ik ben vaak geweest: een dikkop onder aan de Niagara! Tsunami's, lezer, tsunami's. Er wordt gezegd dat seksuele turbulenties het leven in een zwangere vrouw niet verstoren. Leugens zijn het! Bakerpraatjes! Waarom dacht u dat baby's krijsen zodra ze de vlezige voeg hebben verlaten? Omdat ze plotseling zelf naar adem moeten happen? Welnee! Omdat ze migraine hebben! Keiharde koppijn! Ach, wat bent u toch naïef. Geen dier is geiler dan de zwangere vrouw. Dat is mijn ervaring. En alleen ik kan het weten.

HARVARD BABY SPEAKS! kopte *The New York Times* de dag na mijn geboorte. Het leek een bericht uit de *National Examiner* (<http://www.magazine-agent.com/national-examiner/magazine>). Maar voor één keer bevatte een sensationele krantenkop niets dan de waarheid. De krant was gebeld door een van de artsen die mij na negen maanden eindelijk uit mijn ballingsoord hadden ontzet – en zagen hoe ik zonder ook maar één seconde om te kijken uit die gadverse sleuf de beschaving kwam ingeslibberd. Aan een sportredacteur die toevallig de telefoon opnam had de Harvardprofessor het onvoorstelbare verhaal verteld: 'Nog voor de navelstreng werd doorgeknipt, keek de baby boy verbaasd om zich heen en zei toen doodgemeedereerd: *Hi.*' Consternatie alom. Gynaecologen, genetici, verpleegsters: ze hadden elkaar een minuut lang zwijgend aangestaard, misschien in de hoop dat ik nog meer zou zeggen, wetenschappers zijn ondankbare mensen, maar het was bij die ene groet gebleven. *Hi.* Iedereen had het even duidelijk gehoord. Het was geen zucht, geen geeuw, geen schreeuw geweest. Het was taal. Een woord. Nu werd Moeder Natuur op deze etage wel vaker in verlegenheid gebracht, maar dit was

van een andere orde. Dit gaf Dr. Robert Edwards het nakijken. Met één simpele syllabe had ik Louise Brown onttroond. Collega's van de afdeling neurolinguïstiek werden opgepiept, de publicrelationsmanager schichtte naar de hoogste verdieping om zich van het wonder te vergewissen, e-mails spatten het lab uit. Binnen het uur meldden zich bij de receptie reporters van CNN, Reuters en Associated Press. De landelijke pers was mijn geboortekaartje. In de daaropvolgende dagen liepen bij Brigham and Women's tientallen telefoontjes binnen van nieuwsgierige burgers die vroegen of ze mij konden komen bezichtigen. Men wilde weten wanneer de 'Hi Baby' op YouTube te zien zou zijn. Onbekenden lieten bloemen afgeven voor het wonder. In de ontbijtshows op de televisie zaten de artsen die mij ter wereld hadden gebracht dagenlang te stamelen over dit neurolinguïstisch mirakel. Ik was nog geen tien luiers ver of ik had al een vriendengroep op Facebook. Het hele land sprak over mij, schreef over mij, bewonderde mij. Zelfs in Europa, het anders altijd zo slome, sceptische, cynische Europa, groeide na enkele dagen enthousiaste nieuwsgierigheid. Wat hadden die Amerikanen nu weer uitgevonden! Een sprekende baby!

Of Ariël. Noem mij Ariël.

DE UITNODIGING

Vele maanden later, staande op het dek van de Arbella II, moest Jakob Jarvik terugdenken aan die gure winterdag toen zijn baas hem had verzocht om zonder dralen af te reizen naar de jonge republiek Caravantis.

Het was bijna middag en het regende hard in de straten van Cheyenne. Jarvik had zijn regenjas aangetrokken en was met zijn oude paraplu onder de arm op weg naar de lift, toen hoofdredacteur Arthur Wolfsheim hem door de deuropening van zijn kantoor voorbij zag komen.

‘Jarvik!’

Jakob Jarvik schrok. Hij draaide zich om, liep een paar passen terug en bleef ter hoogte van het deurgat staan.

‘Heb je even?’

Hij gaat me ontslaan, dacht Jarvik, die pas een jaar bij *The Wyoming Times* werkte en veel jonger was dan de vier collega’s met wie hij bij de italiaan op Capitol Avenue zou gaan lunchen. De redactie van *The Wyoming Times* bestond uit zes journalisten, vier mannen en twee vrouwen, Wolfsheim niet meegerekend. Iedere middag gingen vijf van de zes samen buiten de deur iets eten. Een beurtroolsysteem regelde wie van de zes ’s middags op de redactie achterbleef om dringende telefoons of e-mails te beantwoorden en om in te grijpen als er zich plotseling belangrijke nieuwsfeiten zouden voordoen. Nu deden er zich in Wyoming zelden belangrijke nieuwsfeiten voor, en al helemaal niet tijdens de lunchpauze, maar nieuwsfeiten zijn onvoorspelbaar en daarom had de hoofdredacteur geëist

dat ook tijdens de pauze minstens één journalist op de redactie aanwezig zou zijn. Het beurtrolsysteem functioneerde uitstekend. Aangezien de redactie uit zes journalisten bestond die zes dagen per week werkten, moest ieder van hen één middag per week ‘de wacht houden bij de actualiteit’, zoals Wolfsheim het uitdrukte. Vandaag was het de beurt aan de man van de sport, McDermott, een vijfenveertigjarige gewezen honkbal-speler uit Texas die uitsluitend over sport sprak en voor wie Jarvik, die van sport geen benul had, tijdens zijn eerste dienstjaar een diepe afkeer had opgevat. Jarvik had er erg naar uitgekeken om met zijn collega’s uit eten te gaan, zonder de bekrompen Texaan. Teleurgesteld en beducht voor wat komen ging, betrad hij het kantoor van zijn baas.

Wolfsheim hing schuin achterover in zijn hoge bureaustoel, zijn schoenen rustten op het met kranten en mappen bezaaide tafelblad. Door het grote raam achter zijn baas zag Jarvik de rode neonletters van The Wrangler (‘Cheyenne’s Premier Western Store’) gloeien in de grauwe middagglucht. Hij dacht aan zijn collega’s die nu wellicht bij de lift op hem stonden te wachten. Als het onderhoud met Wolfsheim niet te lang duurde, kon hij hen misschien nog inhalen en samen met hen lunchen. Het leek hem ongepast om nu, terwijl hij al in het kantoor van zijn baas stond, zijn collega’s telefonisch op de hoogte te brengen van dit onvoorziene oponthoud. Als hij na een tijdje niet opdaagde, zou een van de collega’s hem misschien zelf wel even bellen, al achtte hij het niet uitgesloten dat zij zijn afwezigheid nu ook weer niet zo dramatisch zouden vinden en na enig wachten zonder hem de lift zouden nemen, want hoe langer zij draalden, hoe korter hun lunchtijd werd. Met een armgebaar nodigde Wolfsheim hem uit om in de stoel tegenover het gigantische bureau plaats te nemen. Jarvik legde zijn paraplu op de grond naast de stoel en ging zitten.